

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pakita Peñagarikano Elozegi

*Tolosa,
Gipuzkoa
(1926)*

Aurkibidea

Biografia

Tolosako Aldaba auzoan jaioa, Aldabazarra baserrian. Bost familia bizi ziren bertan, denak oso handiak. Beraiek hamar senide izan ziren, eta zortzi atera ziren aurrera. Ama Amezketakoa zuten eta aita bertakoa. Maizterrak ziren. Txerriak, behiak, oiloak... zituzten, baita zaldia ere. Besteak beste, garia eta babarruna ereiten zuten. Auzoko eskolan ibili zen, bederatzi urte bete arte. Esnea saltzera joaten zen Tolosara. 19 urterekin moja sartu zen (bere beste lau ahizpa bezalaxe), eta handik 37 urtera utzi egin zuen. Valladoliden eta Iruñean egon zen moja. Gero, Donostiara joan zen bizitzera. Erretiroa hartu ondoren ikasi zuen igeri egiten; azken urteotan Interneten ibiltzen ere ikasi du.

Zintak

TOL-048

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-02-22
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

TOL-049

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-02-22
- **Iraupena:** 35 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Igandetan, bi aldiz elizara

- **Erref:** TOL-048/004
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:08:15. **Bukatu:** 00:09:17

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Igande goizetan, mezara joaten ziren. Handik etxera joan, eta gosalduegiten zuten, eta hamarretako mezara, meza nagusira joaten ziren gero. Elizan, abestu egiten zuen. Apaizak organoa jotzen irakatsi nahi zion, baina etxean lagundu behar zuelako eta diru faltagatik, ez zen posible izan. Ikasketarik izan ez arren, gustura bizi ziren.</p>

2. Aldabazar baserria

- **Erref:** TOL-048/006
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:10:01. **Bukatu:** 00:10:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

<p>Aldabazar baserrian bost familia bizi ziren. Hamar senide ziren. Familia bakoitzean zenbat ziren aipatzen du.</p>

3. Ikastei buruzko iritziak

- **Erref:** TOL-048/007
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:10:47. **Bukatu:** 00:12:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Lehen, ikasketak izateari ez zitzaien garrantzia handia ematen. Ikasketak zituen jendea "arroxka edo aprobetxatuak" zirela esaten zuten. Anaiak Tolosako eskolapioetan ikasten zuen. Pakitak anaiaren liburuak hartu eta ganbaran aritzen zen ikasten.

4. Anaia, gerran ibilia

- **Erref:** TOL-048/008
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:12:10. **Bukatu:** 00:13:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerra etorri zenean, anaiak 17 urte zituen eta gerrara joateko deitu zioten. Hiru urte egin zituen gerran. Eta gero, beste lau urte egin zituen Ceuta-Melilla aldean, soldadu. Anaiak "permisoak" zituenean ez zuen beti etxera joaterik

izaten, eta etxekoek paketeak bidaltzen zizkien. Etxeratu zenean, gaixo egon zen eta arrebek zaindu ohi zuten.

5. Aldabazar baserria

- **Erref:** TOL-048/010
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:14:08. **Bukatu:** 00:15:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aldabazar baserria nolako zen kontatzen du. Baserri handia zen, eta hainbat bizitza ziren bertan. Pakitaren familiak lau gela zituen, eta binaka egin ohi zuten lo.

6. Garizuma

- **Erref:** TOL-048/012
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:16:40. **Bukatu:** 00:17:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erligioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

Garizumako jaiei buruz hitz egiten du. Aldabako frontoian, pilotan aritzen ziren mutilak. Eta zenbait gizon ostatuan ere ibili ohi ziren.

7. Umetako jolasak

- **Erref:** TOL-048/013
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:17:30. **Bukatu:** 00:18:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak aipatzen ditu: sokasaltoa, etxeko andrezka... Umetako ibilerak kontatzen ditu.

8. Argia eta ura

- **Erref:** TOL-048/014
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:18:24. **Bukatu:** 00:20:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Baserrian ura jarri zutenean, Pakitak sei urte zituen. Auzolanean egin omen zen lana. Etxean argia jarri aurretik, kinke batzuekin moldatzen ziren.

9. Iturria eta "ekonomika"

- **Erref:** TOL-048/017
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:21:20. **Bukatu:** 00:22:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Etxean ez zuten urik, eta egunero joan behar izaten zuten iturrira ur bila. Beheko sua zuten, "ekonomika" jarri zutenekoa kontaktzen du.

10. Beheko sua

- **Erref:** TOL-048/018
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:22:14. **Bukatu:** 00:23:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Beheko sua nola zen kontaktzen du. Janaria nola prestatzen zuten kontaktzen du.

11. Eltzea eta jaki prestaketa

- **Erref:** TOL-048/020
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:24:47. **Bukatu:** 00:25:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Janaria prestatzeko eltzeak nolakoa izaten ziren kontaktzen du. Ama arduratzen zen janaria prestatzeaz. Dotrinako liburua aurrean hartuta aritzen omen zen Pakita patata zuritzen

12. Mahaian, gurasoak beti toki berean

- **Erref:** TOL-048/022
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:26:02. **Bukatu:** 00:26:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Natura » Meteorologia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Udaran, aitari laguntzen zioten soroko lanetan. Aitak eguzkiari begiratuta antzematen omen zuen zer ordu zen. Jatorduetan, mahaian, aita eta ama beti toki berean eseri ohi ziren. Bederatzi lagun izaten ziren mahaian.

13. Jatorduak eta bedeinkazioak

- **Erref:** TOL-048/024
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:27:55. **Bukatu:** 00:29:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Jatorduak ditu hizpide. Jan aurretik, errezatu eta ogia bedeinkatzen zuten. Ogia moztu aurretik, gurutzea egin eta musu ematen zioten. Bazkaritan, babarruna, aza eta "sakramentuak" izan ohi ziren. Bakoitzak bere plateretik jaten zuen. Egunaren amaieran, aitak lanak amaitu eta afaria prestatu bitartean, arrosarioa errezatzen zuten.

14. Ur bedeinkatua

- **Erref:** TOL-048/025
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:29:31. **Bukatu:** 00:30:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Ur bedeinkatua edukitzen zuten etxeko gela bakoitzean. Larunbat santu egunean bedeinkatutako ura izaten zen. Etxeko sarreran ere bota ohi zen ur bedeinkatua. Etxetik ateratzerakoan, aitaren egiten zuten.

15. Erramu bedeinkatua eta tenporak

- **Erref:** TOL-048/026
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:30:10. **Bukatu:** 00:31:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Baserriko leihoetan, erramu bedeinkatua jartzen zuten trumoia egiten zuenerako. Pakitaren aita eguraldia antzematen ona omen zen; eguzkiari begiratuta zer ordu zen jakiten omen zuen. Tenporak noiz izaten diren aipatzen du.

16. Baserriaren errenta

- **Erref:** TOL-048/028

- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:33:17. **Bukatu:** 00:34:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baratzeko lanak aipatzen ditu. Babarruna urte osorako izaten zuten. Maizterrak ziren, eta urtean hainbesteko bat ordaindu behar izaten zuten; Santo Tomas bezperan, bi kapoi entregatu behar izaten zizkioten nagusiari. Nagusia Albizturkoa zen. Gari denboran, bi zaku gari ematen zizkioten.

17. Larunbatetan, Tolosara

- **Erref:** TOL-048/029
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:34:50. **Bukatu:** 00:35:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

Larunbatetan, amarekin joaten zen Tolosako azokara. Pakita umea zen, eta gustura joaten amarekin. Zaldiari bi saski jarrita joaten ziren herrira.

18. 15 urterekin, esnea saltzera

- **Erref:** TOL-048/030
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:35:33. **Bukatu:** 00:36:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Bi urtean ibili zen Tolosan esnea saltzen. 15 urte zituen garai hartan, eta egunero joaten zen herrira. Elurra egiten zuenean, zaldiarekin gorabeherak izaten omen zituen. Bideak txarrak ziren.

19. 15 urtera arte, besteren arropekin

- **Erref:** TOL-048/034
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:42:30. **Bukatu:** 00:43:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

15 urtera arte, ez omen zuen arropa bat bera ere estreinatu. Ahizpa zaharragoen arropa eta zapatak jantzi ohi zituen. Amak josi ohi zizkien arropak. Tolosan erosten zuen tela, eta makinarekin josten zituen gero.

20. Jaiegunetako arropa eta zapatak

- **Erref:** TOL-048/035
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:43:07. **Bukatu:** 00:45:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Jaiegunetarako arropak bereziak izaten ziren, baita oinetakoak ere. Baserriko lanetarako oinetako batzuk erabiltzen zituzten, eta mezara joateko beste batzuk. Elizara joateko, bideak txarrak zirenez, abarkak janzten zituzten. Behin eliz atarian, abarkak bazter batean laga eta zapatak janzten zituzten.

21. Arropa garbiketa I

- **Erref:** TOL-048/036
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:45:00. **Bukatu:** 00:46:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

"Lixua" nola egiten zuten kontatzen du. Zuritutako maindire eta arropak urberritzeko auzoko aska batera joan ohi ziren. Negu garaian, kanpoan lan horiek egin eta gero, amak ardoa, kanela pixka batekin berotuta, prestatzen zion.

22. Arropa garbiketa II

- **Erref:** TOL-048/038
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:46:24. **Bukatu:** 00:48:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Sutako hautsa erabiltzen zen arropak zuritzeko. Trapu bat erabiltzen zen hautsa iragazteko. Arropak tina izeneko ontzi batean garbitzen ziren. Tina gelditzen zen urarekin kolorezko arropak garbitzen zituzten. Arropak lehertzeko, etxe inguruan esekitzen zituzten.

23. Hondartzara, jende aberatsa

- **Erref:** TOL-048/040
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:50:07. **Bukatu:** 00:50:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Umetan ez ziren hondartzara joaten. Aldabatik Tolosara ordu eta erdiko bidea zuten oinez... Hondartzara jende aberatsa joaten omen zen.

24. Gari lanak eta gero, errekan garbitu

- **Erref:** TOL-048/041
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:50:46. **Bukatu:** 00:51:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

<p>Gariarekin ibiltzen zirenean, hauts asko izaten zen eta errekan garbitzen ziren. Errekak ur asko izan ohi zuen. Ez zuten bainujantzirik; soinekoekin sartzen ziren uretara.</p>

25. Perretxikoak, Donostian saltzera

- **Erref:** TOL-048/044
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:52:39. **Bukatu:** 00:55:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Perretxikoak biltzeko ohitura zuten. Gero, Donostiako San Martingo plazan saltzen zituzten perretxikoak. Etxean ere perretxiko asko jaten zuten. Ganbaran uzten zituzten perretxikoak lehortzen.

26. Orbela eta garoa

- **Erref:** TOL-048/045
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:55:05. **Bukatu:** 00:56:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Orbel eta garo asko hartu ohi zuten basotik ganaduaren azpiak egiteko. Moztutako garo eta belarrak "gela" esaten zioten gurdi batean biltzen zituzten. Mozteko, berriz, sega erabiltzen zuten.

27. Etxeko txikia izateak...

- **Erref:** TOL-048/046
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:56:11. **Bukatu:** 00:56:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Pakita etxeko txikienetakoa izanik, ez zen segan eta laian asko ibili; ahizpa zaharragoak bai, ordea. "Umea da eta utzi" esan ohi zuten gurasoek.

28. Gari lanak

- **Erref:** TOL-048/048
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:58:10. **Bukatu:** 00:59:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Gari lanei buruz hitz egiten du. Garia igitaiarekin mozten zuten, sortak egiten zituzten gero... Gari-jotzea nola izaten zen kontatzen du. Auzolanean egin ohi zuten lana. Garia Albizturko errotara eramaten zuten.

29. Albizturko errota

- **Erref:** TOL-048/049
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:59:39. **Bukatu:** 01:00:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Albizturko errotara joaten ziren gariarekin. Errotan jasotako irinarekin taloa eta ogia egin ohi zituzten etxean. Ez zuten goserik "ikusí". Errazionamendu garaia aipatzen du.

30. Gerra osteko inspektoreak

- **Erref:** TOL-048/050
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 01:00:14. **Bukatu:** 01:02:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Gerra osteko garaiari buruz hitz egiten du. Ez zegoen animaliarik etxean hiltzerik. Auzokoekin batera txekorra hil ohi zuten ezkutuan. Errotak ere itxita egoten ziren. Inspektoreak ibili ohi ziren baserriz baserri, dena kontrolatu nahian; anekdota bat kontatzen du.

31. Aldabako eskola

- **Erref:** TOL-048/052
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 01:03:02. **Bukatu:** 01:04:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Aldaban ibili zen eskolan. Arratsaldetan, apaizaren arrebak josten irakasten zien. Bederatzi urte zituela utzi zuen eskola, etxean lagundu behar zuelako. Apaiz bat joan zen gurasoekin hitz egitera, ikasten segi zezan, baina etxean lana zegoen egiteko eta dirurik ez.

32. Eskolako kontuak

- **Erref:** TOL-048/054
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 01:05:10. **Bukatu:** 01:05:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Katona izeneko liburua erabiltzen zuten eskolan. Eskolan, ez zien uzten euskaraz hitz egiten. Erdaraz gaizki hitz egiteagatik barre egiten zien, eta Pakitak nahiago izaten zuten isilik egotea.

33. Irratia entzuten

- **Erref:** TOL-048/056
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 01:06:00. **Bukatu:** 01:06:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

<p>Diktadura garaian, desinformazio handia zegoen. Radio Francia Internacional entzuten zuten; gaztelaniaz ematen zituzten albisteak eta horrela izaten zuten gauzen berri.</p>

34. Aldabako San Migel festak

- **Erref:** TOL-048/058
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 01:08:23. **Bukatu:** 01:11:12

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Dantzan, "sueltoan" egin behar izaten zen. Aldabako festak San Migeletan izaten ziren, eta aurrekua egiten zen. Erroskilla saltzailea ere izaten zen festetan. Zozketa batean erroskilla tokatu zitzaiola kontaktzen du. Herri-kirolik ez zen izaten, baina pilota partidak bai.

35. Leihoetan, koltxoiak eta mantak jarrita

- **Erref:** TOL-049/001
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerrako oroitzapenak kontaktzen ditu. Hegazkinak ikusten zituzten. Auzoko baserri batean, 'Marea'-n, tiroketa bat izan zen eta hiru lagun hil zirela kontaktzen du. Etxetik ateratzeko beldurrez egoten ziren. Arto tartean ere ezkutatu ohi ziren. Leihoetan, koltxoiak eta mantak jartzen zituzten tiroak botaz gero barrura ez sartzeko.

36. Anaia, Francoren aldeko tropekin

- **Erref:** TOL-049/002
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:01:31. **Bukatu:** 00:02:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerrako oroitzapenak. Anaiari, 17 urte zituela, gerrara joateko deitu zioten. Francoren aldeko tropekin aritu omen zen; auzoko beste mutilak bezala. Etxe jabeak karlistak omen ziren, eta Pakitaren aita karlisten alde botatzera behartu omen zuten, etxetik bidaliko zituzten mehatxupean. Emakumeek ez zuten botoa ematerik.</p>

37. Umetan, Franco agurtzera

- **Erref:** TOL-049/006
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:05:32. **Bukatu:** 00:06:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » [Gerra zibila \(1936-1939\)](#) » [Gerraren eragina](#)

Laburpena:

Gerrako oroitzapenak. Bederatzi urte zituela, eskolako umeak Franco agurtzera ikaztegiara eraman zituztela kontatzen du.

38. Urria, "Ama Birjinaren arrosarioko hila"

- **Erref:** TOL-049/013
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:11:21. **Bukatu:** 00:12:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Ohiturak eta bizimodua](#) » [Kantak](#)
- [Ohiturak eta bizimodua](#) » [Erljioa](#) » [Eliza giroko ospakizunak](#)

Laburpena:

Garizuma garaian, misioak izaten ziren. Urriari "Ama Birjinaren arrosarioko hila" esaten zioten. Eta hilabete horretan, babarrunetan aritzen baziren ere, lana utzi eta arrosarioa erreztzera joan behar izaten zuten iluntze aldean. 'Ave Maria' jotzerako etxean egon behar izaten zen.

39. Mariaren alabak kongregazioko presidente

- **Erref:** TOL-049/014
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:12:16. **Bukatu:** 00:13:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Ohiturak eta bizimodua](#) » [Erljioa](#) » [Kongregazioak](#)
- [Ohiturak eta bizimodua](#) » [Erljioa](#) » [Elizaren indarra](#)

Laburpena:

Mariaren alabak kongregazioko presidente izendatu zuten. Zinera joateagatik, dantza lotuan egiteagatik... kongregaziotik botako zituztela esaten zien. Dena bekatua zen.

40. Loiolako gogo-jardunak

- **Erref:** TOL-049/017
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:15:19. **Bukatu:** 00:16:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Ohiturak eta bizimodua](#) » [Erljioa](#) » [Elizkizunak eta otoitzak](#)
- [Ohiturak eta bizimodua](#) » [Erljioa](#) » [Elizaren indarra](#)

Laburpena:

18 urte zituela, Loiolara joan zen gogo-jardunetara. Etxetik ateratzeko aitzakia izaten omen zen. Infernuari buruz hitz egiten zien han, eta gauean beldurra pasatzen zuela kontatzen du: bost egunean zortzi kilo argaldu zen.

41. Apaizarentzat txerriki onenak

- **Erref:** TOL-049/019
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:16:48. **Bukatu:** 00:18:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Igandetean, Pakitaren amak meza nagusiaren aurretik konfesatu eta komulgatzen zuen. Elizara joaten zenean, apaizari babarrun zakua eta arrautzak ematen zizkion. Pakitak, berriz, sutarako egurra eraman ohi zion apaizari. Txerria hiltzen zutenean, txerriki onenak apaizarentzat izaten omen ziren.

42. Prozesioak

- **Erref:** TOL-049/021
- **Iraupena:** 0:00:13. **Hasi:** 00:18:59. **Bukatu:** 00:19:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Aldaban egiten ziren prozesioei buruz hitz egiten du. Prozesioak pasa behar zuen tokia lorez apaintzen zuten.

43. Hilerokoa

- **Erref:** TOL-049/024
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:21:36. **Bukatu:** 00:23:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Hilerokoari buruz hitz egiten du. Ahizpa zaharragoak edukiagatik, sekula ez zien hilerokoagatik hitz egiten aditu. Pakitari hilerokoa etorri zitzaionean, ahizpa batek eman zizkion azalpenak; gurasoekin ez zen gai horretaz hitz egiten.

44. Bost ahizpa moja joanak

- **Erref:** TOL-049/026
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:24:02. **Bukatu:** 00:26:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Pakitaren etxean, bost ahizpa sartu ziren moja. Gerraren etorrerarekin, Pakita moja joan zen. Moja izateari buruz hitz egiten du; elkartean bizitzea, bakardadea... Azpeitian, Valladoliden eta Burlatan egona da.

45. Moja joateko erabakia hartu

- **Erref:** TOL-049/028
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:26:50. **Bukatu:** 00:28:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Moja joateko erabakia noiz eta nola hartu zuen kontatzen du. "Hermana" izateko sartu zen. Lan asko egiten zuen, eta ikasi gutxi. 1948an, profesatu eta Azpeitira joan zen. Handik, berriz, Valladolidera bidali zuten. Atezain, elizain, zerbitzari... lanetan ibili izan da.

46. Moja ibilbidea

- **Erref:** TOL-049/029
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:28:47. **Bukatu:** 00:31:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

1946an, moja sartu zen Tolosan. Sei hilabete "postulante" egon eta gero, bi urteko nobiziatua egin zuen. 1948an, Azpeitira bidali zuten. Eta handik, berriz, Valladolidera. Burlatan zegoela, moja izateari buruzko gogoeta hasi zuen. "Permiso de ausencia" eskatu eta urtebete pasa ondoren, utzi egin zuen.

47. Moja izateari utzi

- **Erref:** TOL-049/030
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:31:39. **Bukatu:** 00:32:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Moja izateari utzi ondorengo bizimoduari buruz hitz egiten du. Etxe bat erosi zuen: neska batzuei logelak alokatzen zizkien. Iruñean urte asko egin eta gero, Donostiara joan zen bizitzera.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-31

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com